

XXXI.
1701 11/18
18.
2

Q. D. B. V.
DISSERTATIO JURIDICA
De

**IMPERATORE
ET
REGE ROMANO.**

Quam
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO
DN. FRIDER. WILHELMO.
CORONAE BORVSSICAE AC ELECTORATVS
HEREDE &c. &c. &c.

IN ILLVSTRI ACADEMIA FRIDERICIANA
PRAESIDE
DN. JAC. BRVNNEMANNO
JVRIVM LICENTIATO.

D. 18. Febr. 1701. H. L. Q. C.
Eruditorum disquisitioni subjicit
AVGVSTVS ADOLPHVS ERMISCH,
BRVNSVICENSIS.

HALÆ MAGDEBVRGICÆ,
Typis JOHANNIS GRVNERI, Acad. Typogr.

DISSELTATIO

IMPERATORE

REGIS ROMANO

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO

DR. FRIDER. WILHELMO

CORONAE BORVONAE AD REGIATUM

IN PRINCEPS

DR. JAC. BRUNNEMANNO

JURISPRUDENTIA TO

D. D. 1785

AVGUSTI ADOLPHI ERMSCH

DESSAVENSI

H. H. H. H. H. H.

JOHANN. GRUNERT, AD. T. 1785

COROLLARIA.

I.

Sunt nonnulla jura quorum exercitium per Imperium sibi vindicare posset IMPERATOR, nisi principia religionis, qua imbutus est, refragarentur. Pertinet huc supremum judicis officium in causis matrimonialibus Principum Imperii. Veteres autem Imperatores Germanorum autoritatem suam interposuisse, subortis inter Principes controversiis matrimonialibus, annales Germaniæ fidem faciunt.

II.

Quamvis politice non sperandum sit, ut per electionem aliquis Electorum aut Principum Evangelicorum ascendat solium Imperatorium; nihilominus hoc clarum est, quod a spe hac Principes Evangelici per leges publicas fundamentales Germaniæ non arceantur, uti Pontificii communiter cum Kieffero blaterant.

III.

Sub jurata in Capitulationibus fide IMPERATOR adstrictus est, ad æqualem protectionem, tam Catholico-Romanæ, quam Evangelicis religionibus præstandam. Neque ab hac cura ipsum liberat, quod mox ab exordio Capirulationum soleat a pontificiis Electoribus adstringi ad protectionem & Advocatiam Sedis Romanæ. Hoc enim fit salvis juribus Evangelicis, uti mox ibidem clare adjicitur.

IV.

Uti Blondellus, Hippolytus a Lapide & alii iniqui sæpius ac mordaces in jura & prærogativas Imperato-

rato-

torisprehenduntur; ita viciffim alii fuperftitiofe creduli, quicquid olim fimplicitas ævi admittit, ad prærogativas Imperatoris & dignitatem Imperii pertinere, contendunt. Dignitas autem Imperii non confiftit in putativis prærogativis, fed in forti auxilio & confervatione tranquillitatis Europæ, & ut nil de juribus, quæ prætereendere cum ratione potest, aut actû poffidet, ab aliis dolo & vi decerpere patiatûr, cujus rei illufre exemplum in vindicatione *Ducatus Mediolanenfis* eft, quam nunc, Sui & Imperii caufa, parat Gloriffiffimus LEOPOLDVS.

V.

Germania, uti feparatum ab Imperio Romano Regnum conftituit; ita etiam in fpecie Romanis aut Græcis Imperatoribus nunquam fubjecta fuit, ut hinc illi etiam non leviter hallucinentur, qui exiftimant, leges civiles, five fint Romanæ veteres, five a Juftiniano interpolata, obligare Germanos ex juffu horum Imperatorum.

VI.

Non evertit indolem Rerum publicarum uno fœderis nexu inter fe coadunatarum, fi unus aliquis, vel Princeps aut Dux fœderis, emineat, & fimulacris summæ potestatis veftitus fit.

Uti Blondellus, Hippolytus & alii in
fapine ac merces in jure & prærogativas Imperatorum

DISSERTATIO IV.

De
IMPERATORE ET REGE
ROMANO.

S U M M A R I A.

- R**eges Germanie, quando titulum Imperatoris assumserint, & quomodo ille postea auctus sit. §. 1.
Reges nonnulli Imperatoris titulum affectarunt; Majestatis titulus. §. 2.
Elogia Imperatoris: Dominus mundi, Caput temporale, Advocatus Ecclesie, Ensser &c. §. 3.
Ostenditur, hodie hos titulos parum in recessu habere, & a Curia Romana effectos esse; Furstenerius notatur istos defendens. §. 4.
Electio Imperatorum an semper a tempore Carolingorum in Imperio observata sit? §. 5.
Norma & forma electionis Imperatorie hodierna in A.B. descripta. §. 6.
Requisita personae eligendae, an Germanus esse debeat? &c. §. 7. Epicrisis de his questionibus. Ibid.
Coronatio Imperatoria triplex. §. 8.
Coronatio Germanie hodie sola est in usu, quis eam perficiat, lites inter Coloniensem & Moguntinum. §. 9.
De Imperatoris Germanici potestate unde debeat differi; Ineptia veterum de lege Regia. §. 10.
Enumerantur partes majestatis, ubi Imperatori parum aut nihil relictum. §. 11.
Potestas Caesaris circa jus belli & pacis. §. 12.
    circa sacra. §. 13.
    circa leges ferendi. §. 14.
Reliqua jura Imperatoris. Ibid.

K

Com-

Comparatio jurium Imperatoris in Imperio cum juribus Statuum in territoriis suis. §. 15.

Inde forma Imperii excutitur, qualis sit; an Monarchica? an Aristocratica? §. 16.

An mixta? negatur, quia illa mixtura impingit in regulas Politicæ & formam civitatum. §. 17.

Probabilior illorum opinio, qui Germaniam ad Systema fœderatorum vergere existimant. §. 18.

Quare hæc sententia communiter hæctenus explosa sit. §. 19.

Quomodo Romanus Imperator desinat esse. §. 20.

De Rege Romanorum ejusque potestate vito Imperatore. §. 21.

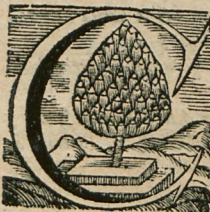
An expediat Imperio Regem Romanum eligi? §. 22.

An ad hanc rem reliquorum Statuum consensu opus sit. §. 23.

De Capitulatione Regis Romanorum. §. 24.

De Augustæ sive Imperatricis juribus. §. 25. seq.

§. I.

Arolum Magnum titulo Imperatoris abstinuisse, & sub stirpe Carolina, Regnū Francorum titulo Romani Imperii fuisse insignitum, nusquam legi, existimat Monzambano de Statu Imp. Cap. I. §. 1. Appellatione Cæsaris itidem non usos fuisse, ex Goldasti Præfatione tom. 3. Constit. Imper. annotat Boecler Notit. Imp. L. IV. c. I. & fatetur ibidem Goldastus, se nescire, quando in Germaniam alatum Cæsaris nomen sit. Quod si verum esset, rationes ex superiore Dissert. §. 6. seqq. facile arcessi possent. Verum refragantur Goldasto & Monzambano Diplomata apud Jo. Mabillonium de Re Diplom. Lib. II. c. 3. Baronium Annal. Ecclesiast. tom. IX. ut & Pithæum in Corp. Script. Francicor. in quibus legitur: Imperator, Cæsar Carolus Rex Francorum. Inde probabile est, & Successores utut non semper una formula constantique stilo, Imperatoris & Cæsaris titulum assumfisse. Successu temporis vero titulus Imperatoris acquisitione noviter acquisite Regnorum auctus est, Henricus VI. primum

primum Imperatorio titulo Regnum *Siciliae* adjecit. Fridericus II filius, ob matrimonium Jolæ, Johannis Brenni, Regis Hierosolymitani, filia, & hoc Regnum *Hierosolymæ* titulo Imperatorio inseruit. Ad horum imitationem seculo XIV. Carolus IV. Regis *Bohemiae* titulum superaddidit, cujus filius Sigismundus *Hungariæ* Regis appellatione auxit. Postea Fridericus III. in usitato antea exemplo, omnes titulos *Austriacos* superimpofuit. Complementum addidit Maximilianus I. novo *Germaniæ Regis* assumpto nomine. Ut scilicet eo fortius indigaret, Germanorum Regnum a reliquiis Imperii Romani distinctum esse, licet ab uno Imperatore regantur. Conring. *de Germ. Imp. Rom. c. 12.* Dn. Swederus *J. P. part. Spec. sect. I. c. 1. §. 7.* Vocabulo *Augusti* vero inter titulos Imperatorios voculam *semper* adjecit *Fridericus I.* imitatione vel potius æmulatione Græcorum. Bæcler. *Not. Imp. L. 4. c. 1.* Conf. etiam Dn. Schurtzschii *Diss. elegans de Titulo Augusti.* Græcos enim de titulo Imperatoris & Augusti litem ipsi movisse, fufius recenset Dn. Becmanni. *Not. Dign. illustr. Dissert. II. c. I. §. 16.* Imperatoribus nostris autem hodie scurrilibus scommatis & strophis abjudicare hæc nomina Blondellum in *Præf. apolog. p. 31. & 33.* asserit Bæclerus *l. c.* haud dubie ad *Dissert. suam de Sacro Romano Imperio,* quæ contra Blondellum conscripta est, respiciens. Verum cum alii demonstraverint, ipsum Bæclerum non semper optima fide agere cum adversario, & sæpe loco rationum adfectus & inde rethoricationes producere, hinc temere ipsi non credendum. Interim quid sentiendum sit de Blondelli hac opinione, ex *præced. Dissert.* satis patet.

§ II. Nonnullos etiam Reges, æmulatione Imperatorii Germanici nominis, titulum Imperatorum sibi assumpsisse, fufius exponit Limnæus *tom. IV. Addit ad J. P. L. 2. C. I. n. 43 p. 196. seq. & in Notit. Franciæ lib. 2. c. I. Titulo Serenissimi, Invictissimi, Gloriosissimi a Carolinis temporibus usos fuisse nostros Imperatores, satis indicant diplomata apud Joh. Mabillonium *de Re Diplom. Lib. II. c. 3.* du Fresne in *Glossario sub his voc.* cum quibus conferri meretur judicium Dn. Becmanni *Not. Dign. illustr. Dissert. C. I. §. 3.* quare Imperatores Christiani hos titulos, aliquantum a modestia & humilitate Christiana abeuntes, sibi tribuendos curaverint. Quoad Majestatis*

statis appellationem autem recte annotat Bœcler. *l. c.* significatio-
nem potestatis, a significato curiali honoris; in priori sensu de-
notat summam potestatem in civitate, hinc & Majestas in Ari-
stocratiis & Democratiis est. Tali suppositione an Imperatori
competat in Imperio; deinde videbimus. Majestatis appellatio-
ne autem, quatenus curialis honoris est, Imperator citra dubium
gaudet, una cum omnibus Regibus, quam adstrictè etiam regnent,
uti in Polonia & Anglia. De hac igitur Majestate tradit Linnæus
ad Capiul. Rudolphi II. artic. 32. ante Carolum V. vix exemplum oc-
currere, ubi Majestatis titulo usi sint Imperatores, sed tantum vo-
cibus *der Käyser, Gnaden und Würden*, qua Electores & Prin-
cipes ante *Instrumentum pacis*, Leges etiam compellabant. Dn Pu-
fend. *hist. Friderici Wilhelmi L. II. §. 14. 17. seqq.* Quamvis autem ap-
ud *Baluzium, Mabillonium, du Fresne* & alios extant Diplomata, ubi
Imperatores Majestatis voce usi, tamen curialis significatio pro-
pria, constantique stilo Curia retenta, ante Caroli V. tempora
non videtur observata.

§. III. De titulo Imperatoris, quod vocetur *Dominus Mundi*,
in L. 9. ff. ad L. Rhod. de jactu, nihil addo. Res enim hodie ita
clara, ut politiores scriptores, qualis Conringius & alii, merito pi-
geat veterum ineptiarum, quas ignorantia historiae & politicae
produxit Novissime Huberus *L. I. de Civit. Sect. 9. c. 7.* Peckio miseram
Philosophiam *ad d. L. 9.* quod mundi dominium *de jure ad Impera-
torem* spectet, adhuc excidisse, merito miratur. Majus operæ pre-
tium vero videtur esse, si inquiramus in titulos, quibus in le-
gibus publicis mactantur Imperatores. Judice enim Bœclero, in-
stat regulæ observandi ac authentici sunt tituli, qui in legibus
publicis ponuntur. *l. c. pag. 68.* nihilominus existimo, lubricam
esse hanc regulam, uti enim leges ipsæ cum statu mutantur, ita
& efficacia titulorum ibi occurrentium. Res fiet manifestior exem-
plis. In A. Bulla C. 2. §. 3. 4. 5. Imperator *Caput fidelium temporale*
vocatur. In *Recessu Imp. de Anno 1529. §. 1.* vocatur Imperator *Ad-
vocatus universalis*, sive *der Oberste Vogt und Haupt der Chris-
tenheit*. Indigitatum etiam hoc ivit Elector Moguntinus Col-
legas suos in voto Electionis Caroli V. ita alloquens: *Ceteri Reges*

non sustinent hoc onus ingens, externa Regna propugnandi. Noster Imperator eligitur, ut sit Dux publici consilii inter omnes Reges, ut propugnet Italiam, ut tranquillitatem Ecclesie custodiat &c. Inde eo tempore solennes phrasæ: Cæsar est Imperator i. e. Dux natus Christianorum adversus infideles; est Ecclesie universalis Advocatus; Ensis, Archi-Mare scabellus & Brachium seculare.

§. IV. Verum, si statum istorum temporum accuratius pensitemus apparet, Pontificum Romanorum calliditate hanc persuasionem credulis & simplicibus seculis obrusam fuisse, eo commodius orbem Christianum sub jugum redigendi. Erat Imperator temporale Caput fidelium, sive orbis Christiani, sed Papa erat Spirituale, hinc superior. Erat Imperator Ecclesie Ensis, Dux natus, Brachium seculare, h. e. secundum sensum Cleri mysticum, executor tyrannidis clericalis, omnes tyrannides supergredientis, in Orbem Christianum. Inde etiam Dux Passagiorum salutabatur Imperator, h. e. bellorum infelicium & injustissimorum ad recuperandam Palæstinam. *Bella Domini* vocabant Pontifices, quæ descripta in libro sub titulo: *Gesta Dei per Francos*, sed revera Pontifex callido hoc invento utebatur ad subjugandum orbem Christianum, flore ejusdem infelicibus hisce & miseris Expeditionibus Cruciatæ, instar victimæ, pro papali ambitione, deletæ. Verum cum post tempora Reformationis visus restitutus sit cæcucienti Orbi, hi tituli Imperatorii amplius nullius efficacæ. Auctoritas circa Concilia convocanda aut moderanda, vix usu convalescere potest, cum constet abunde ex historia Concilii Tridentini a Paulo Sarpio, Pontificio, sed cordato & ingenuo historico, edita, quantum horrorem & aversionem Curia Romana contra Concilia habeat, nec id sine ratione, si acta Concilii Basileensis & Constantiensis revocet in memoriam. Miror inde, politissimum Cæsarinum Furstenerium de *Suprematu in pres. & cap. 31. & 32.* hæc Cleri nœnias denuo revocasse, pallio ornasse, & quo scenæ inserviret suæ, Imperatori ex antiquo hoc stilo asserere voluisse *autoritatem siue ali-quale Imperium in totum Christianum orbem.* Longe enim politiora sunt nostra tempora, quam ut possumus credere, omnes Reges & Civitates liberas Imperatori eam potestatem regendi Ecclesiam

præcipuam, & non modo ante alios tam insigniter eminentem, sed etiam quodammodo in reliquos omnes validam, & cui ipsi parere necesse habent, esse concessuros. Conf. *Nota & Animadversiones in Furstener. Fidei quidem unitas est & communio sanctorum, sed externa ratio regendi & constituendi, quæ ad decorem & iustitiam divini cultus publicamque securitatem sacrorum pertinent, cujusque gentis arbitrio in suis finibus relinquuntur.*

§. V. Modus autem quo quis ad summam hanc dignitatem orbis Christiani pervenit, est *Electio*. Obtinuit illa omni tempore circa constitutionem *Regis Germaniæ*. Dico non Imperatoris, sed Regis Germaniæ. Imperium enim Romanum Carolo & posteris delatum jure, ut patet, hereditario, vid. *Monzamb. Cap. IV. §. 1.* & *Kulpifius in Notis p. 32.* Contra Regnum Francorum neque mere hereditarium, neque electivum, sed quod *mixto* quodam successione modo fuerit delatum. Plus tamen ex successione, quam ex electione trahebat. Nam nisi ob gravissimas rationes a sanguine defuncti Regis haud quidquam discedebatur. *Conringius de Septemvir. Imp. th. 13.* *Maurit. Diss. de Orig. Elect. Cap. I.* *Rachelius Diss. de Capitulat. Cap. 2 §. 5.* Duravit illa successione fere plenæ imago, etiam stirpe Carolingica cum Ludovico IV. extincta per Germaniam, in stirpe Saxo-Wittekindea, & aliis, usque ad Henricum IV. Hujus tempore autem Status Germaniæ, instinctu Pontificum, quorum intererat, ut robur Imperii licentia eligendi frangeretur, publica Constitutione in *Comitiis Forcheimlensibus* sancivisse 1077. dicuntur, ne Regia potestas cuiquam per successionem cederet. *Conring. Dissert. de Septemvir. §. 20.* *Monzamb. l. c. §. 1.* *Sweder. 7. P. part. Spec. Sect. 1. c. I. §. 18.* At ostendit *Kulpifius ad Monzamb p. 34.* Regiam stirpem aliquoties jure successione excusam, Imperium vindicare non desuisse, usque ad *Friderici II.* obitum, ubi veræ Electionis periodus incepit. Ceterum inveni dignitatem Cæsaream, in *Archiducali Domo Austriaca* tot seculorum decursu continuatam, non potest non observari pristinus modus succedendi, plus ex successione quam Electione trahens, dum ex unica hac Domo, ab *Alberti II.* tempore, nunquam interrupta serie, undecim tam literarum triumphis quam militaribus victoriis inclytos Imperatores
Germanæ

DE IMPERATORE ET REGE ROMANO.

Germania habuit, non connumerato Ferdinando IV. qui ut Rex Romanus deceffit, & Sereniffimo Jofepho in Regem Romanum 1690. electo.

§. VI. Igitur per electionem Imperatoria dignitas conferitur in Germania. Normam vero & formam folemnis hujus electionis præfcribit Aurea Bulla, id propter condita a Carolo IV. Imp. Modus ibi præfcriptus hic eft. Moguntinus intra menfem a primo die quo de morte Imperatoris refcivit, Collegis id fignificat, eosque ad futuram Electionem vocat, qui ipfi, aut per legatos fuos comparere tenentur. Poffunt vero Ecclefiaftici comparere, licet non fint infulati a Pontifice, & Pallium Archi-Epifcopale redemerint, Seculares item, licet non fint investiti. Actum Electionis, quæ fit Francofurti regulariter in facrario templi S. Bartholomæi, aufpicatur ceremonia Miffæ, a qua tamen Evangelici legati folent abefle, licet adefle poffint officii caufa. Inde ad altare accedunt juraturi, quod idoneam fint electuri Imperatorem. Moguntinus, utpote Decanus Collegii, fuffragia colligit, primo loco Trevirenfem interrogat & reliquos, ipfe ultimo loco fententiam dicit. Plura fuffragia pro univerfis valent. Poftea hi ad Altare accedunt, ubi Moguntinus convocatam apud multitudinem electum Imperatorem pronunciat, Conf. Monzamb. C. IV. §. 5, & ibi Kulpifius. Dn. Thulemarius de A.B. cap. 24. 25. Sweder. J. P. part. Spec. fect. I. cap. 2. §. 5, feqq. Primus actus, quem Electus virtute Imperii peragit, eft confirmatio jurium Collegii Electoralis A.B. Cap. II. §. 5. Sed non minus reliquis Imperii Statibus jura ac privilegia fua vigore Capitulationis, juramento a novo Imperatore confirmanda, hodie quoque fpecialiter confirmare tenetur. Capitulas. Leopoldi & Jofephi art. 3.

§. VII. Circa *habilitatem personæ eligendæ* multa a Publicistis folent moneri, quibus præter illa, quæ legibus requiruntur, haud opus videtur circumfcribere Collegium prudentiffimum, penes quod Electio eft, quippe quod melius de bonis corporis & fortunæ eligendi judicare novit ex ufu rerum præfentium Imperii, quam umbratici Doctores. Ratione patriæ requirunt plerique, ut Germanus eligatur. Provocant eum in finem cum allegatis a Buxtorffo

torffio ad A. B. Concluf. 31. & Thulem, de A. B. cap. I. num. 8. ad Constitutionem *Otonis III.* Imp. A. C. 1002. defuper latam. Aft illa Conftitutio hæftenus authentica non comparuit. Videntur infuper difsentientes confudiffè duas diftinctas quæftiones. Ex pacto *Otonis M.* poftèa confirmati fub *Ottone III.* vid. *Diff. III. §. 11.* qui fem fuit, alium quam Germaniæ Regem non poffè effè Imperatorem; Aft alia quæftio eft, an alius quam Germanus poffit effè Rex Germanorum. Nec obftat valde confuetudo & obfervantia tanto feculorum ufu corroborata. Hæc enim tanquam fpecies juris non datur inter illos, qui non habent fuperiorem. Hinc illa obfervantia meri arbitrii manet. add *Dn. Thomafius ad Monz. cap. IV. §. V.* Suadet interim prudentia & rerum præfentium ftatus, ne temere a Germano Principe recedatur. *Ætas eligendi legibus publicis non eft definita, hinc arbitrii Electoralis.* Sic Inuictiffimus Imperator *LEOPOLDUS* anno 18. electus, hodiernus Rex Romanorum *Josephus* vero anno XI. Cautum tamen *Capitulatione Josephi art. 47.* ne, fi cafus contingat, ante annum 18. completum Imperii habenas capeffat. Verum nunc per Dei gratiam hæc cura ceffat.

§. VIII. Electionem excipit *Coronatio.* Hæc fuit olim in Imperio triplex, Germanica, Langobardica, Romana. *Illa* Aquisgrani pro Regno Germaniæ; *ifta* Mediolani, pro Regno Langobardico, *hæc* Romæ pro Regno Romano fufcipiebatur. Uti enim tres illæ Civitates five Respublicæ æterno fœdere per pacta *Otonis Magni* coaluerunt; ita exinde diftincti horum Regnorum termini & jura ex triplici hac coronatione, fatis manifefta funt. Interim Coronatio Langobardica dudum in defuetudinem abiit. Causa hujus rei forfan arceffi potefte ex illis, quæ *Differt. III. §. 14. fequ.* adducta funt. Vocatur hæc Corona communiter *ferrea* non quod tota ex ferro fabricata fuerit, fed propter laminam quandam ferream in fummitate intextam, nefcio qua ex caufa: vid. interim *Limn. 7. P. lib. 2. cap. 4. & in Addit. Romanam* autem *Coronam* olim Imperatores a manibus Pontificis accipiebant. Hæc meliori jure ferrea & fpineæ vocari potuiffet, quam *Mediolanenfis.* Nec hoc inficiabitur, cui ex hiftoricorum iftius temporis monumentis conftat,

constat, quam vexati & indigna multa propterea nostri Imperatores passi sint a Pontificibus. Inde factum est, ut a Caroli V. tempore a nostris Imperatoribus neglecta fuerit. Hinc communiter censent, propterea *Electos Imperatores* sese vocasse Successores ejus, non vero simpliciter, Imperatores. Verum & Carolus V. post coronationem Bononiæ factam in multis Recesibus v. c. de 1530. & 1532. electum Imperatorem se vocavit. Magna vero pompa & ostentatione olim hæc Coronatio Romana peracta est. vid. Goldasti *Politic. Imper. P. 4. p. 290. seqq. & Ceremoniale Romanum* Marqu Freheri *Notis ad Petrum de Andlo* annexum. Imprimis vero ad hanc coronationem Status conferre tenebantur prorata, 20000. Pedites & 4000. Equites. Vocatur alias *Expediio Romana*, *der Römer Zug*. Est hæc fundamentum *Marricula*, & secundum hanc hodie Status subsidia *die Reichs-Anlagen* præstant. Notandum etiam est, quod usque ad Ferd IV. Imperatores adstricti fuerint commodo tempore coronam Romanam petendi. vid. *Capitulat. Ferd. III. art. 38. & Ferd. IV. art. 37.* Ast in *Capitulo Leopoldi & Jos.* hoc omisum est, vid. *Cap. Jos. art. 36.* Hinc Coronatio Romana, multorum ex sententia, nunc ab usu plane recessit. conf. ill. Dn. de Rhetz *Comm. ad Jus feud. L. 1. t. 1. pag. 88.*

§. IX. Remanet ergo & in usu est sola *Coronatio Germanica*. Locus in quo hæc ceremonia peragi debet *Aquisgranum* est, antiqua Carolorum sedes, A. B. *cap. 28 §. 5.* & ibi *Limnæus obs. 9.* Suavit tamen conditio temporum sæpius, alibi quam hic coronationem peragere, quod vel novissimo Josephi Regis exemplo comprobatur, qui 16. c. Augustæ Vindelicorum coronatus est. Quod cum ante aliquoties jam contigisset, acris inde disputatio orta est inter Moguntinum & Coloniensem Archipræsules, de jure Coronandi. Equidem Archi-Episcopo Colonienfi jus Diadema regum imponendi tribuitur in *A. B. cap. IV. §. 4.* Ast Moguntinus urgebat, suos olim Antecessores usque ad Henricum III. hoc jus exercuisse, A. Bullam restringendam esse ad Aquisgranum, utpote ad Diocesin Coloniensem pertinens, in locis vero extra illam sitis v. c. Francofurti, Augustæ, Ratisbonnæ, jus ad se, utpote totius Germaniæ Primatem, pertinere. Propugnavit hæc jura Con-

ringius in *Affertione juris Moguntini*. Ast non segniter Colonienfis vindicias adornandas curavit, adeo ut res ad arma devenisset, nisi interventu aliorum 1677. amica transactio placuisset, juxta quam uterque jus Coronandi habet, si scilicet peragatur in urbe, quæ in ipsius Diocesi est, si extra utramque Diocesin, alternatio placuit. vid. transactio apud Limn. *ad A.B. c.IV. §. 3. obs. 4.* & in *Diario Europæo ad an. 1678. p. 93.* Observandum vero est, hic non fuisse controversiam de actu impositionis Corona, nam ad hunc, per notissimam praxin, omnes tres Electores Ecclesiastici concurrunt, sed de actu consecrationis & benedictionis, quæ tempore Coronationis fieri solet. Vid. *Dissert. de Mutatione A. Bullæ S. 19.* Reliquas ceremonias, Electionis & Coronationis, prout observatæ sunt coronatione in Gloriosiss. Josephi, lingua vernacula descripsit diligenter Sigism. Ferrarius, de quibus plura hic adducere, nil attinet. Nomen hodierni Imperatoris æque supervacaneum hic exprimere, cum rerum gestaru in felicitate ac magnitudine, Invidiosissimum nomen LEOPOLDI, dudum Christianis gloriosum, Turcis & Tartaris vero aliisque infidelibus tremendum extiterit. Hoc famatubilis æternitatis consecravit, & posteritas Magni appellatione conservabit. Illi interim sibi non videntur constare, qui *Leopoldum I.* vocant, nescii ansecundum & tertium sint habituri.

§. X. Superest nunc ut dispiciamus, qualia jura, qualemque potestatem nanciscatur cum Electione & Coronatione novus Imperator Romano-Germanicus. Hic vero ab initio quilibet rerum vel modice peritus, mecum fatebitur, in decisione hujus rei, non posse respici cum veteribus JCtis ad potestatem veterum Imperatorum Romanorum, aut postea Græcorum Imperatorum. Hospes enim in historia est, & prodit peritiam ultra fines corporis juris civilis non multum sapientem, qui diversa hæc Imperia una ulna metienda judicat. Neque ex scriptoribus, qui pro Cæsarium potestate adversus Curiam Romanam pugnarunt, & collecti sunt a Goldasto *tribus Tomis Monarchie S. R. Imperii*, tuto de potestate Imperatoris potest differi. conf. Bœcler. *Notit. Imp. L. IV. c. 1.* Ergo nil restat, quam ut leges publicas Germanicas inspiciamus, & inde genuinum conceptum de potestate Imperatoris formemus. In genere ab initio quæri potest; an per *Capitulationes*
salva

DE IMPERATORE ET REGE ROMANO.

77

salva maneat Imperatori Majestas sive summa potestas in Imperio? In
 responsione autem hujus quaestionis licet deprehendere secundū
 Monzambanum. c. V. §. 4. foedam actulandi libidinem, aut insignem
 doctrinae civilis inscitiam. Exemplum est Reinkingius supra addu-
 ctus Dissert. II. §. 12. subinde ingeminans, Capitulationem augere Ma-
 jestatem Imperatoris, instar legis Regiae veteris, quae non sublata sit, nec sine
 scelere tolli possit. Qui autem meliorem philosophandi rationem ini-
 disse existimantur, distinguunt cum Linnæo, quem defendit
 Strauch. Diss. Exoter. I. §. ult. inter summam & plenitudinem pote-
 statis; hanc Capitulatione, non illam minui, censent. Verum gra-
 viter hisce obstat dubium Rachelii Diss. de Ca. pit. c. 6. §. 4 sequi. quod
 plenitudo potestatis sit ipsa formalis ratio summitatis, & hinc, si
 illa minuatur per leges scriptas, non appareat, quomodo sum-
 mitas salva manere possit. Utenim summum quis obtineat Im-
 perium, non sufficit superiorem non habere, sed requiritur ut
 iustibus ipsius citra tergiversationem aut provocationem ceteri
 teneantur obedire, Monzamb. cap. V. §. 4. quod qui de potestate
 Imperatoria vellet asserere, is certe hospes esset in cognitione sta-
 tus Germaniae. Nobis igitur videtur rem posse ita componi. Ma-
 jestas, sive summum in civitate Imperium, consistit in exercitio
 libero jurium quae ad conservationem & defensionem civitatis
 pertinent. Si exercitium horum jurium nonnullorum est restri-
 ctum, tunc non quidem plenitudo potestatis adest, summitas ta-
 men salva videtur, si per promissionem non transferatur potestas
 ad eos quibus promittitur, contra facta rescindendi, sed sola clau-
 sula annullatoria. Nam formalis ratio Majestatis consistit quidem
 in summa libertate, h. e. quod non subiaceat aliorum arbitrio, in-
 terim promissis restringi potest, nec summa propterea desinit esse.

§. XI. Ut vero hoc clarius pateat, per partes Imperatoriae
 potestatis eundem est, & singula jura consideranda. Jus constituen-
 di Magistratus in civitate, est citra dubium unum ex praecipuis
 summae potestatis. Ast hic Caesaribus nil amplius potestatis. Sub
 Carolo M. quidem olim Status magistratus fuere ex communi
 sententia, hodie vero illi jure proprio possident suas terras. Equi-
 dem potest Imperator alicui conferre titulum Principis Imperii,
 verum Jus suffragii ferendi non potest dare citra reliquorum con-
 sensum;

fenfum: *Capit. Leopold. Art. 44.* Perinde non est in Imperatoris arbitrio unico, alicui dignitatem Principis adimere, aut quempiam Ordinum suis ditionibus expellere; sed in notorio etiam crimine, saltem Electorum consensu opus habet, *Capit. Leopoldi Art. 28.* Interim Ordines Imperii subditos suos, proprio imperio, vel prout cum ipsis pacti sunt, regunt. *Capit. Leopold. Articul. 37, 8, 9.*

§. XII. Arbitrium *Belli & Pacis* non est penes solum Cæsarem, sed Ordines in Comitibus. Nisi enim Status tam in bellum, quam ad sumptus conferendos consenserint, non est quod auxilii quippiam ab uno eorum sibi polliceatur Cæsar, nisi peculiare ipsi cum Domo Austriacæ rationes intercedant. Connexum cum his jus fœdera pangendi. Verum & hoc per *Art. 10. Capit. Josephi* ita restrictum, ut ne quidem fœdera defensiva pangere possit Imperator nomine Imperii, absque consensu Electorum.

§. XIII. Circa *Sacra* potestas Imperatoris exigua aut fere nulla. Nam per pacem religiosam Jurisdicção Pontificiis in territorii Evangelicorum suspensa, & libera manet iis facultas dispensandi & disponendi circa sacra. Conf. Dn. Strykii *Diff. de Jure Papali Principum Evangelicorum.* Quo ad Status Catholicos autem & constitutionem Episcoporum, notum est, quod per cessionem Henrici V. & Concordata Nationis Germanicæ, nil fere hic Imperatori supersit potestatis aut ille etiam, ob religionem qua imbutus, prætendat. Jus vero primariarum precum nec tanti est, & exiguas reliquias juris pristini ostendit.

§. XIV. Jus leges ferendi de Statu publico, per indubitatam praxin, non est penes solum Imperatorem, sed Status in Comitibus. Quod in genere observare licet. Nam si quid incidat, quod summam Reipubl. spectat, de eo haud quidquam licet Imperatori pro lubitu statuere, sed in Comitibus, sive universorum Ordinum conventu ejusmodi negotium est proponendum, & ex consensu eorundem definiendum. *Capit. Leopold. Art. 39.* Interim illud fateri fas est, in omnibus negotiis totum Imperium concernentibus, & hinc in Comitibus peragendis, non tantum concurrere Imperatorem, sed & primas ubique partes gerere. Jurant etiam Ordines Imperio & Imperatori fidelitatem, sed salva sua libertate suisque juri-
in

in plenam evadere libertatem, sed potius aliquo modo Imperatori & Imperio obstringi. Inde reliquæ illæ quæ Imperatori, tanquam Capiti, competunt. (1) Jus proponendi in Comitibus. Swed. *J. P. part. Spec. Sect. Lc. 19.* (2) Jus acta publica suo nomine expediendi. (3) Jus legationes nomine totius Imperii peragendi & recipiendi. Kulpis. *de Jur. Legat. cap. 5. & 23.* (4) Jus providendi, ne Imperium detrimentum capiat. *Cap. Leopold. Art. 13.* (5) Jus investiendi de feudis immediatis. (b) Jus Albergariæ. (7) Jus Aperturæ Vitriar. *lib. 3. r. 19 §. 100. sequ.* Ast omnia hæc Jura, & plura alia quæ Imperatori communiter tribuuntur, ita sunt comparata, ut pauca solus v. c. Investituram, reliqua cum consensu Ordinum in Comitibus peragat.

§. XV. Ex hisce satis patet, quantillum Imperatoris unico arbitrio relictum sit, circa summa jura Majestatis. Illa vero jura quæ *Reservata Imperatoria* vocantur, & non statum totius Imperii, sed hoc vel illud Statuum territorium attingent, sequenti *Dissertatione* enucleabimus. E contrario ex denegatione jurium Imperatoris in Imperium, facile concludere licet, quid Ordinibus ad summum Imperium desit in suis provinciis Habent Status jus vitæ & necis: leges condunt etiam juri communi repugnantes: omnes redditus ex suis provinciis capiunt: tributa indicunt: federa inter se & cum exteris feriunt; modo non spectent contra imperatorem & Imperium: armis se defendunt injurias sibi illatas ab exteris armis vindicant; munimenta in suis ditionibus extruunt: monetam cudunt: Libertate religionis gaudent: Breviter. Omnia jura quibus ad gubernandam & conservandam civitatem necesse habet summa potestas, & illi possident sub titulo *superioritatis territorialis*. Hæc revera *Majestatem* involvit, licet stylo juris publici ea appellatione absterneant, ob memoriam haud dubie pristini status. Quod autem ditiones suas *tanquam feuda* agnoscant, hoc non tam ipsorum potestatem, quam habendi modum afficit; & ritus potius solennis, quam veræ collationis vim investitura habet. Inania vero titulorum, quod Imperator ab omnibus Statibus vocetur *Dominus Clementissimus* & alia, genius seculi, stylusque Curie produxit, nec plus habet efficaciz, quam alia verba honoris, in quæ innavissimus quisque operum solet esse effusissimus.

§. XVI. Ex hac porro jurium Imperatoris Statuumque de-

Ineatione, tutius & solidius aliquid differri posse existimo de forma Imperii Germanici. Puto enim, manifestissimum esse, latitare aliquid in Germaniæ Republica, quod eandem ad simplices Rerumpublicarum formas referri prohibet. Sermo vero est de forma totius Corporis. Nam singulæ partes, sive Status, si spectentur, Principatus Ecclesiastici & Sæculares Monarchiarum instar sunt. Urbium autem liberarum nonnullæ Aristocratico, nonnullæ Democratico regimine utantur. Cum vero tot lites & disputationes de forma Imperii sint, recte annotat Monzambano *Cap. VI. §. 3.* hoc tanquam indicium Reipublicæ valde irregularis esse, quamquam & haud paucorum nulla rerum civilium aut valde tenui scientia instructorum infœtia, non minima dissensionum & clamorum causa sit. Quibus igitur erectum libertatis studium ostentare placet, illi *Aristocraticam* Germaniæ formam assignant. Ast hæc corruunt ex observatione Monzamb. p. 320. quod ad Aristocratiam requiratur, ut summa potestas sit penes statum aliquem & perpetuum Senatû, cujus sit, deliberare & statuere de omnibus negotiis ad Rempubl. spectantibus, executione rerum quotidianarum aut singularium Magistratibus certis delegata, qui Senatui rationem gestorû reddere teneantur. Atqui talis Senatû in Germania haud quidquam datur. Ceterum non felicius pugnarunt, quin potius risui cordationum semet exposuerunt, qui cum Reinkingio, Stamlero, Witzendorffio aliisque recentioribus, vid. *Acta Erud. Lips. Mens. August. 1689. p. 422. sequ. fere absolutam monarchicam formam* Imperio assignant. Qui *Democraticam* formam Imperio tribuerit, se nondum vidisse dicit Monzamb. *C. V. §. 3.* Nihilominus *Ressensô* quidam in *tract. de suprem. Princip.* pro sua audacia, *Politiam* Germaniam esse, contendit, realem & personalem Majestatem Statibus adscribens, quem castigavit *Teutoburgius* sive C.L. Schurtzfleischius.

§. XVII. Omnium optime autem rem tetigisse ac sobrie philosophasse sibi videntur, qui Germaniæ formam esse *mixtam* asserunt, ita ut Monarchia Aristocratico regimine temperata sit. Ubi iterum alii, Monarchiam in hac mixtura præponderare contendunt cum Bœclero *Not. Imp. L. 22. c. 1. §. 2.* Carpzovio de *Lege Regia Cap. 13. sect. 9. n. 1.* Alii autem cum Limnæo, primas partes assignant

gnant Aristocratia. Ast vereor, ut operam ludant, qui de hac re inter se contendunt. Nam tota illa mixtura, prout vulgo traditur, inane figmentum est non quadrans ad principia Juris publici universalis, & sic etiam non ad jus publicum Germaniæ, quicquid etiam regerat de cetero satis docte, Kulpifius ad *Monz. c. 5.* Regula fundamentalis omnium civitatum, quæcunque forma sit, est: *Majestas est una in civitate & indivisibilis, plures partes potentiales habet circa diversa objecta occupatas, quæ omnes sub summi Imperii notione in unam voluntatem influunt.* Unio hæc est anima reipubl & facit regularem formam. Natura & indoles omnium civitatum non aliter fert, quam ut status sit ita connexus, & in eo sit talis unio, per quam omnia, quæ ad Rempubl regendam faciunt, velut ab una anima proficisci videantur. Conf. Dn. Pufend. *de Jur. Nat. & Gen. Lib. 7. Cap. V. §. 13.* Fit hoc in Monarchia per Principem, in Aristocratia per Optimates, in Democratia per Populum. Inde nunc patet primum falsum Kulpifii, in quo tota ejus mixtura fundatur. Admittit ille, in omni civitate tale debere esse Imperium, quod libere rimum judicandi & præscribendi arbitrium habeat circa omnia ea, quæ ad gubernationem illius consecutionemque finis & salutis necessaria sunt, & si in uno facultas ista deficiat, aut ab alterius extracæum hunc constituti voluntate dependere incipiat, jam non amplius Imperium summum, nec civitatem esse. Falsa est hæc hypothesis Kulpifii, quod independentia ab aliena voluntate, summum Imperium destruens, restringatur ad alienam voluntatem extracæum. Nam eadem ratio, si facultas imperandi dependeat ab alterius voluntate, qui intra eundem cæum est, si scilicet esse consideretur ut alter, h. e. ut a priori dissentiens. Ponamus, Principem in civitate habere jus foederum, Serutum jus belli, Populum jus contributionum. Princeps non habebit Majestatem, quia jus belli & contributionum amisit, nec Senatus; quia non habet jus contributionis, foederum; nec Populus, quia destituitur jure belli, foederum. Nec omnes conjunctim Majestatem habent, si sint dissentientes, quia neuter poterit alteram partem jure cogere. Conf. Dn. Thomafius ad *Monz. cap. V.*

§. XVIII. Ex quibus breviter adductis manifestum sit, totam illam mixturam, à plerisque operose inculcatam, non consistere posse

posse cum vera Politica, nec etiam citra *miseria confessionem* applicari posse statui Germaniæ, cujus formam ad regularem structuram non quadrare, velint, nolint, concedere necesse habent. Vergit enim Germania ad *systematicam formam plurium sociorum inæquali foedere nexorum*. Fateretur Schildius de *Coalit. populor. & Rerumpubl. L 2. c. 13*. Non inuuliter ad statum hodiernum Imperii applicari, quæcunque de Civitatibus foedere unitis differuntur. Animadvertit hoc jam olim Thuanus *Lib. 2. bistor.* ubi Germaniam comparat cum Amphycythionum confessu Græciæ. A quo non ablutit doctissimus Jac. Gothofredus in *Achaic. Acheorum Concilio Germaniæ Comitia* similia esse perhibens. Ulricus Huberus accuratissimi iudicii JCrus *L I. de Civit. sect II. cap. 2.* solide ita de Germania philosophatur: *Respublica definitur ordo civitatis, consistens in regimine summæ potestatis, & subjectione reliquorum, per medios magistratus. Ubi igitur talis ordo, ibi est civitas, æque ac corpus ubicunque anima est. Ubi plures ejusmodi ordines, ibi & plures Civitates ac respublicæ intelliguntur.* Proinde Helvetiorum atque Belgarum, per me licet addas Germanorum, *Imperia, non singulas, sed plures constituunt civitates.* Idem postquam *cap. 3* recensuisset systemata foederum Belgii & Helvetiorum, subjungit: *In Imperio sive Regno Germania, magis alia species, quam res est. Speciem diversam facit, quod Germani foederis sui Principi nomen Cæsaris, Imperatoris, Augusti, que verba implent auditum idea summæ potestatis, adscribunt, eundemque omnibus Majestatis imitamentis prosequuntur. Sed qui norunt moralium rerum naturam ab effectis æstimari, Principesque & Civitates Germania liberas, vident, omnibus ferè summæ potestatis juribus independenter a Cæsaris arbitrio uti, non dubitabunt, quin Germania sit corpus foederatum, in plures summas potestates distinctam potius, quam una civitas.*

§. XIX. Ita judicant de Germania summi Politici exteri. Cum quorum calculo, quod nonnulli domestici scriptores non conspiciunt, varias causas a præjudicio autoritatis, inficitæ politices solidioris & historiciæ patriæ, arcessunt alii, de qua re prudentiores dispiciant. Ridebatur Monzambano ab assuetis Philosophiæ Reinkingianæ, aut alterius ei similis, cum primum hanc sententiam *C VI sui libelli* proponeret. Nec poterant hoc concoquere *Pacificus a Lapide, Schoockius, Teutoburgius, Scharfshmidius,* & qui omnes hos iudicio

DE IMPERATORE ET REGE ROMANO.

81

dicio & doctrina longe antecellit, *Kulpifus*. Nescio quid monstri aut periculi huic sententiæ subesse clamitabatur. Docuit vero experientia, prudentiorum nonnullorum applausum invenisse, & spes est, plurimum in posterum esse inventuram, cum omnes nunc incipiant præjudicia in Jure Publico, uti in multis aliis disciplinis, serio exuere. Nil tamen periculi inde accessisse, notum est. Et indicium fallæ sententiæ esse solet, si contraria, propterea rejicitur, quia pericula parere possent.

§. XX. Satis vero actum putamus de forma Imperii, occasione potestatis Imperatoriæ, disquisitioni subjecta. Nunc quomodo Imperatoris potestas finiatur, videamus. Desinit vero Imperator esse *ex auctoritate, resignatione, morte*. De primo modo non multum attinet dicere, quia nostrorum temporum felicitas & seculi moderatio hoc nos timere vetat. Vetera exempla in depositione *Adolphi Nassovii, Wenceslai*, aliquid juris, multum vero facti habent. Resignationis autem exemplum contigit illustre in abdicatione Caroli V. quod uti non multa paria exempla ante se invenit, ita forsitan nec post se. Politice inquiri in causas abdicationis hujus *Famianus a Strada de Bello Belgico Decad. I. lib. 1. 2.* Cui debeat hoc casu resignationis fieri, discutit *Conring ad Lampad. p. 3. c. 2. §. 7.* ubi impudentiam Pontificis Rom. resignationem sibi fieri debere contententis, simul redarguit. Igitur superest mors Imperatoris. Hoc casu autem Rex Romanorum si adfit, mox citra alium actum Imperii habenas capessit. Paucis igitur de Rege Romanorum agendum adhuc erit.

§. XXI. Eligitur hic extraordinarie vivo adhuc Imperatore. Hujus consensum usque ad Capitulationem Leopoldi implorare electuri tenebantur. Ast ad desiderium Statuum in *Monitis ad Capit.* plane omissa est humilis illa impetratio, ut sic invito Imperatore Regem hodie eligere fas sit. Differt vero Rex Romanus ab Imperatore in Ceremonialibus, tum potestate. Cæsar ipsum appellat *Eure Liebden/ Rex Cæsarem Eure Majestät.* vid. *Limn. 7. P. L. 2. C. 15. §. 46.* Aquilam gerit unicipitem, dextro solum capite prominente. *Hoping, de Jur. Insign. C. 6. n. 363.* Nigra illa est, lingua, rostro & cruribus coccineis, circulo in capite ejusdem coloris, *Chifflet, de Equit. Aur. Veller. n. 48.* De potestate autem Regis Romanorum, vivo Imperatore, varie disceptatur, aliis Majestatem ipsi tribuentibus, aliis denegantibus. Puto litum ansam dedisse vocabuli Majestatis variam acceptationem.

M

tionem,

tionem. Quatenus Majestas sumitur pro personali dignitate, tum quis Regi Romano illam denegaret? Si vero Majestas denotare debet protestatem illam quam Imperator habet in Imperio, tunc potest concedi, habere illam Regem Romanum, sed in actu primo, in actu secundo sive exercitio, quiescere illam usque ad mortem Imperatoris. Pluribus terminis Philosophiæ sc. holoastica si rem involverelemus; vereremur nauream lectorum. Nam delicatiori sunt gustu Cordatiores hodie præditi, quam ut æquo animo audire possint, Imperatorem habere se tanquam conditionem sine qua non erga Majestatem Regis Romani, hunc Majestatem eandem numero vocam habere. &c.

§. XXII. Ceterum an consultum sit Imperio, vivo Imperatore, Regem eligi? questio est, quæ magis ad Politicam pertinet, & ex usu rerum decidenda est, quam ad jus publicum. In negativam videtur recte inclinare Du May *Etat de l' Empire. p. I. Dial. 2. p. 31.* Quelques uns disent, que quand on crée un Roy de Romains, pendant la vie de l' Empereur, on donne deux Chefs à l' Empire & deux Maîtres aux Alemans. qui ont bien de la peine d' en suffrir un. &c. Verum hæc possunt elidi ex illis, quæ modo adducta sunt de potestate Regis Rom. Nec acu hac in parte tangit rem Monzambano *de Statu German. c. 4. §. ult.* existimans, causam, cur vivo Imperatore Reges Rom. eligantur, proficisci ab Imperatoribus, ut se vivis faciliori negotio filios, fratres, proximosve agnatos ad Imperium proveherent. Ast melius alii pro causa impulsiva Electionis Regis Romani venditant metum periculorum, quæ ex interregno timentur. Et hæc etiam causa fuit in ultima electione Gloriosiss. Josephi, simul ut Gallo omnem spem præscinderent perveniendi ad culmen Imperiale. Conf. Autor, des *Bedenkens / wozu / bey fürgegangener Wahl des Römischen Königes Josephi / gesamte Reichs-Stände berechtigt / und wie sie sich dabey zubezeugen haben. 1690. p. 12.*

§. XXIII. Disceptatur porro, an reliquorum Statuum consensu opus sit novus Rex eligendus sit vivo Imperatore? Resp. multos id asserere sequationibus. Superiori seculo cum in Electionem Ferdinandi I. Elector Saxonie & Socii non consentirent, sex alios Principes de questione, an eligendus sit? cum Electoribus judicare debere, contenderunt. Sic ordines Circuli Saxonie infer. 652. affirmarunt, de questione, an eligendus sit? Status debere calculum ferre. Vid. Dn. Sæd. *part. spec. se&. I. C. 2. §. 5. denique in Instrum. Pac. Art. VIII. §. 3. præter alia etiam*

DE IMPERATORE ET REGE ROMANO.

83

etiam de Electione Rom. Regis in proximis Comitibus ex communi Statuū consensu, ut agerentur & statuerentur, conventum est Hinc, cum Electores Statuum reliquorum consensum negligerent in Electione Josephi Regis, illi protestatione interposita jus suum sibi reseruarunt. vid. alleg. Aut *des Bedencens* 2c. Interim quæstio, quis sit eligendus? ad solos Electores pertinet. vid. Schilter *Instit. J. P. L. l. iit. 17. §. 2 sequ.*

§. XXIV. Capitulatio Regi Romanorum æque præscribitur ac Imperatori, illa tamen potissimum futurum Regimen respicit, nam vivo Imperatore ipse potestas quiescit, & ille nihil potest Imperatorium aut Regum facere, nisi ex commissione Imperatoris. Boecler. *noit. Imp. L. P. c. 2. p. 96. Limn. ad Capitul. Maxim. II. de tomo 5. pag. 80. sequ.* Præ omnibus Regibus præcedentiam habere ipsum, notat Crusius *de Jure proedria L. 3. Cap. 2.* ob spem amplissimæ successione, & quod jam caput Imperii sit post Imperatorem, *Rec. Imp. de A. 1555. Et 1569.* Verum hujus rationes non semper æque validæ solent esse. Reges dignitate æquales sunt, nec ab uno, ut alteri cedat, jure postulari potest. Interim consuetudini, possessioni & receptæ a multis seculis observantiæ multum hic deferendum est.

§. XXV. De Imperatrice ejusque juribus, ut quædam addamus, materiæ affinitas svadet. Vocantur Imperatrices *Augustæ*, qua appellatone Livia Augusti conjux primitus honorata est a Senatu, una cum Matris Patriæ titulo, Tacitus *1. annal. cap. 14.* conf. Schurtz fleisch. *Diss. de titulo Augusti.* Postea & *Agrippina* cognomento *Augustæ* appellata est. Tac. *Annal. 12. c. 26.* Scilicet non ipso jure connubii Augustæ jura obtinuerunt, sed demum cum in Augustam renunciarentur. vid. Excell. Dn. Schilter *Instit. Jur. Publ. lib. I. tit. 16. §. 1.* Successiva vero temporis, Augustæ nomen & privilegia Imperatoris & Regis conjugii qua tali, atque ipso jure connubii competiere. Hinc tam Imperatoribus Francicis, quam Sax nibus existentibus, Imperatrices in consortium Imperii fuere receptæ & in Curiis Imperialibus atque judiciis sedes iis assignata, proxima ab Imperatore, vid. Goldast. *tom. 3. Const. Imper. f. 192.* Quem morem si conferamus cum aliarum gentium institutis discrepantibus in hoc puncto, non possumus aliam causam assignare, quam insitum Germanorum Francorumque erga sexum sequiorem affectum Certum est, inquit illustr. Dn. de Rhetz. *J. P. lib. I. tit. 2. §. 41.* uxori-

M 2

ribus

ribus & fœminis Germanos communiter multum addictos fuisse, consilia earum non temere aspernabantur, multaque ex earum arbitrio decernebant. Inde tanta veneratio ergo *Aurinium & Velledam*, de qua ultima Tacitus ipse, utpote Procurator Belgii, testatur, sanctum aliquid fœminis inesse, credidisse Germanos, & Velledam diu Numinis loco apud plerosque habitam, vidisse se sub *Vespasiano*, conf. Dn. de Rhetz. c. 6. §. 40.

§. XXVI Ex hoc igitur fonte derivandum videtur, quod Imperatrices veteres in curam Imperii sint assumptæ. Multis egregiis testimoniis huic rei fidem conciliat Dn. Schilter l. c. In Diplomate Ecclesiæ Patavinæ an. 963. ab *Oitone M.* dato, hæc verba occurrunt: *Consultu & interventu dilectæ Coniugis nostræ Adelheide & consortis Imperii nostri.* Nihilominus hæc potestas Augustarum a arbitrio Imperatorum dependisse videtur. Nam, ut bene annotat Schilterus, l. c. mansit paritas inadæquata, & sociæ subordinata Imperatori atque Marito. Quod & re iudicata comprobavit *Otto III. Imp. Augustam* adulteram & homicidii ream ad ignem & vivicomburium condemnando. vid. illustr. Dn. Strykii *Diss. de Foro Princ. & Privat. Communi, Cap. I. n. 24.* Quod coronationem Augustæ attinet, moribus introductum, & consuetudine Europæ confirmatum est, ut Imperatrices non minus quam Imperatores coronentur, sive seorsim, sive una cum Imperatore. Prioris Exemplum suppeditat Gloriosissima Imperatrix hodierna 1690. Augustæ *Vindelicorum* solenniter corona ornata. Qui mos & apud Reginas servatur, corona ipsarum capitibus perinde ut maritorum imposita. Recentissimum, & incredibile splendore ac inusitata Pompa peractum exemplum sistit tabulisq; æternitatis consecrat Coronatio *Sereniss. CAROLAE SOPHIAE Electricis Brandenburgicæ*, & nunc *Reginæ Prussicæ*. Nam *XIIX. Febr.* auspiciatissima Genti *Prussicæ ac Brandenburgicæ* die, non solum *Serenissimus Elector in Regem inunctus & coronatus est*, sed & *Serenissima Coniux* iisdem ceremoniis solennissime coronam accepit,

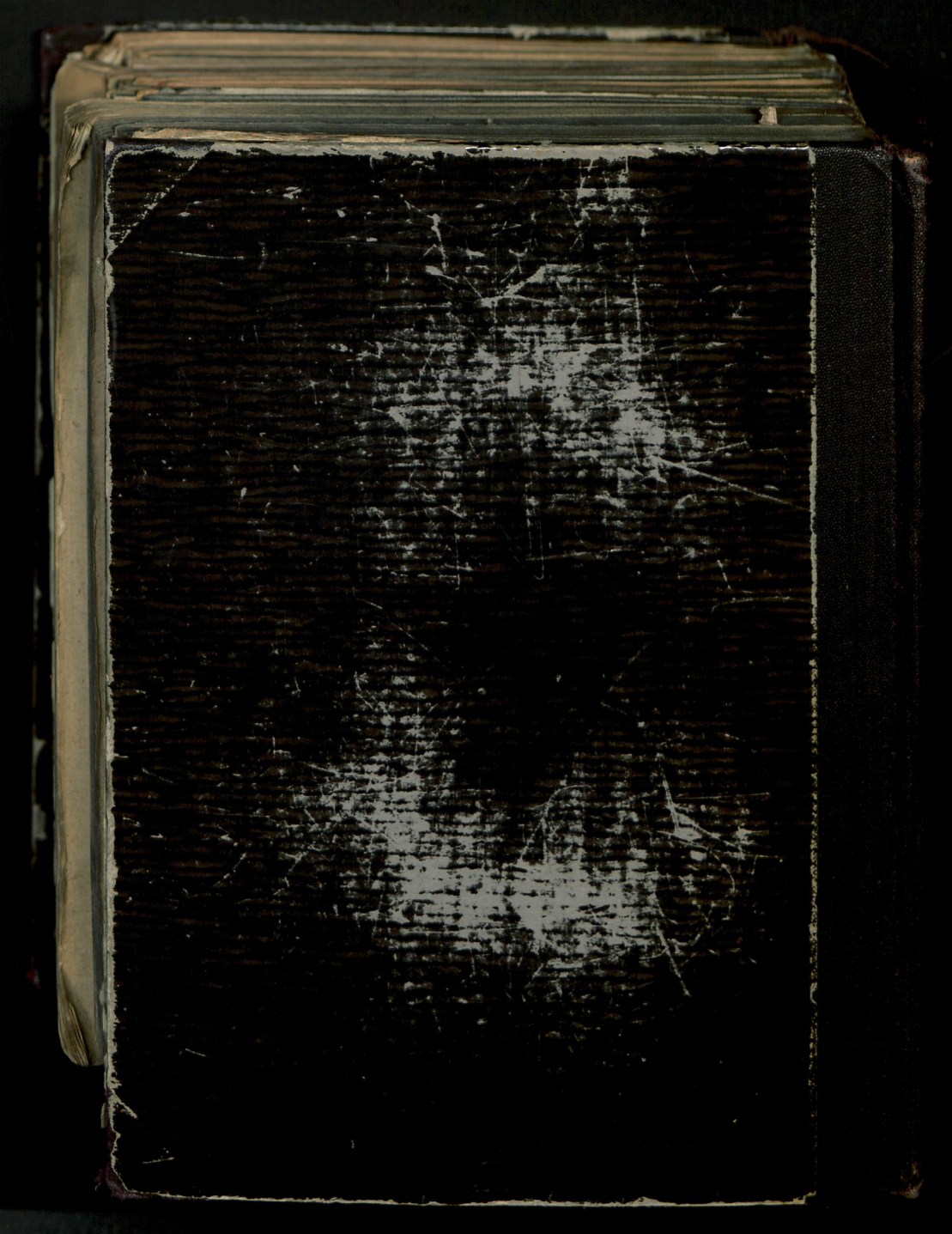
Halle, Diss., 1707 (Br/R)

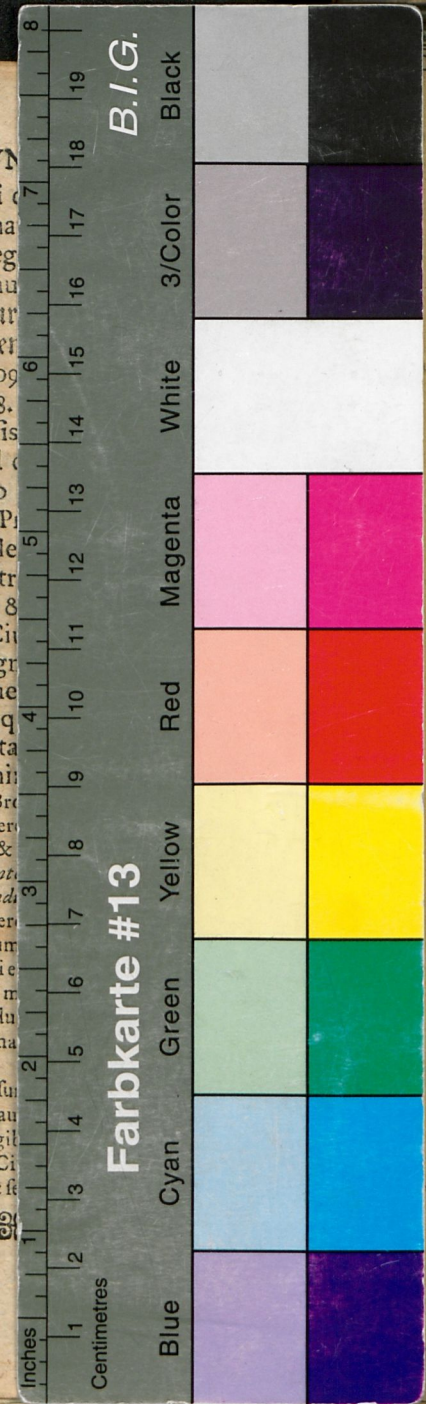
ULB Halle 3
001 513 001

Sb

1701
XXXI.
11 1/2
18.

2. D. B. V.
DISSERTATIO JURIDICA
De

IMPERATORE ET REGE ROMANO.

Quam
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO
DN. FRIDER. WILHELMO,
CORONAE BORVSSICAE AC ELECTORATVS
HEREDE &c. &c. &c.

IN ILLVSTRI ACADEMIA FRIDERICIANA
PRAESIDE
DN. JAC. BRVNNEMANNO
JVRIVM LICENTIATO.

D. 18. Febr. 1701. H. L. 2. C.
Eruditorum disquisitioni subjcit
AVGVSTVS ADOLPHVS ERMISCH,
BRVNSVICENSIS.

HALÆ MAGDEBVRGICÆ,
Typis JOHANNIS GRVNERI, Acad. Typogr.

